

Yvirtøkumálini á tingi.

Við yvirtøkuspurninginum í huga settu javnaðar- og sjálvstýrisbólkurin í seinastu setu fram uppskot um eykainntøku til tingið uppá yvir 1 millión.

Men tá leyp fólkaflokksformaðurin sum sinnissjúkur maður á fótur í stríð móti hesum uppskoti.

Nú er yvirtøkuspurningurin fyri fyrstu ferð á tingi. Avgerð skal takast. Men tá ið einki varð sett á seinastu figgarætlan at rinda nýggj yvirtøkumál við, sigur tað seg sjálvt, at í hesi syftu kann ikki verða tikin avgerð í yvirtøkumálum, ið krevja stóran pening.

Men kortini hevur fólkaflokkurin uppskot um at yvirtaka alt ið vit hava einsærirætt til at yvirtaka.

Tá ið flokkurin setur fram tilíkt uppskot má hann væl hava undirbyggt tað við nýggjum inntøkulógum og gjølla tilrættisleggingum av málunum.

Men hvat hendi?

Fólkaflokkurin vil yvirtaka alt uttan at seta fram eitt einasta tal ella bókstaf til nýggjar inntekulógir. Ikki eitt einasta orð.

Kann nakar hugsa sær eitt stórri skilaloysi?

Nei!

I.

Tey mál, ið tingið samtykti at yvirtaka, eru:

Sambart heimastýrslógini nr. 137 av 23. mars 1948 og kunngerð av 31. í sama mánaði samtykkir tingið at leggja undir heimastýrið hesi mál og málsöki:

Føroya eigna stýrisskipan innanfyrir avmarkanina í nýskipanini.

Harundir hoyrir — innanfyri nevndu avmarkan — ásetanir um lótingið, lóg um val til tess, umsitingarvaldið, skapan, samtykkjan og staðfesting lótingslóganna og kunngerding teirra, setan av egnum tænastráttum, avsetan teirra, tænastráttir, lönir og eftirlönir teirra. Kommunal mál.

Harundir hoyra stjórnin av kommununum, eftirlit við teimum, kommunuskattur.

Byggingar- og brunamál, ætlanir yvir býir, húsaspurningar, leiguspurningar, fólkayvirtil.

Apotek.

Arbeidarar, arbeidaraviðurskifti, lærudreingir, hjálparmenn, fritíð.

Beinleiðis og óbeinleiðis skatt.

Harundir hoyra eisini stempulgjöld, gjald av totalisatorspæli, gjald av serligum føroyskum happadrátti, meðan gjald fyri avgreiðslu, so sum skriftigjöld, rættarsportlar, tinglesingargjöld,

fara til tann, ið ber útreiðslurnar av ávarandi stovni.

Játtanarrætt og yvirhövur rætt til at ráða yvir øllum eignum inntøkum. Skipan av roknskaparförslu, grannskoðan og decisióin viðvikjandi eignum inntøkum og útreiðslum.

Góðkennan av havnargjöldum.

Skjalasövn, bókasövn, gripagoymslur. Undantikið frá hesum verða skjöl ríkisins; fyrivarni verður tikið viðvikjandi skyldu til at lata prent til kgl. bókasavnið.

Friðan av byggingum og náttúrufriðan.

Tryggjan av strond, kanalar, vatnorkustöðir, samferðslumál, harundir vegir, jarnbreyt, sporvegir, fergur, buss- og farmakoyring.

Motor og ferðsluviðurskifti.

Telefonmál í Føroyum.

Elektrisk virki.

Landbúnaðarviðurskifti. Harundir almen búnaðarlóggáva, festi, leiga, sundurbýtan, útskifting, húsmannsrúk, urtalan, húsdjóraalan, urtagarðsrúk, hjávinur búnaðarsins, jorðarbót, skógrókt.

Djórakleknámál.

Fyriskipanir móti skaðadjarum. Húsdjór, valdgerð, djóravernd, hundslóg. Jakt og friðan av djórum á territorium. Fiskiskapur og friðan av fiski á territorium. Matrikulsál.

Sjónleikar- og ljósmyndaloyvi, skemtunarmál. Innsavnan og burturlutan. Skipastrandingar og reki. Finningargóðs. Eitur, sprengievni, vápni.

Útgerðar-, framleiðslu- og býtingarmál. Prisansan, hámarksprisir. Skamtanir, rabatt og studningsskipanir. Tatieme- og vinningarmark. Umfaran við vörum. Reglur um rúsdrekka. Reglur um afturlatingartíð. Matstovur og gistingarhús. Vinnu- mál. Handels- og felagsskráseting. Skipaskráseting. Handelssemingsmenn, translatórar, dispachórer, vegarar, málarar.

Grannskoðarar. Goymsluhús. Kommissiön, agentur, handelsferðamenn.

Agentur fyri útlendsk handelsfelög. Bókaförsla. Kreditfelög o.l., tryggingarfelög í Føroyum.

Yvirformyndarastova í Føroyum. Tinglesing.

Ferðamannaviðurskifti.

Ekspropriation til serlig endamál.

Ásetanir um framleiðslu av prenti.

Serstakar ásetanir um serliga tíðarrokning.

Val av almennum álitismonnum. Eins rættindi fyri menn og kvinnur.

Fólkaháskúlin.

Navigatiónsskúlar.

II.

Til landsstýrisins umhugsingar vórðu beind:

Heilsuál, læknar, jarðaðmóður, sjúkrahús, harundir hoyrandi embætisælknar, kvakksalvaralóggávan, skipanir móti tuberkulum og øðrum smittandi sjúkum, sinnissjúk, vaccineriing. Almenn forsorg, serforsorg, fólkatrygging, tvungin vanlukku- trygging.

Skúlamál, harundir hoyrir bæði fólkaskúlin, provskúlar og skeið, læraraskúlin, eftirskúlar, ungdoms- og faksúklar sum handilsskúlar, tekniskir skúlar, o. s. fr.

Havnir, post- og telegrafmál í Føroyum.

Harafrat samtykti tingið, at samráðingar skulu fara fram við danska ríkisstýrið viðvikjandi B-málunum:

Rævni í undirgrundini.

Radio.

Loffferðslu.

Eftirlit við inn- og útflutningi.

Landsstýrið fær nú í hendi umsitingarliga og figgarliga at kanna möguleikarnar fyri yvirtøkuni av hinum av A-málunum, sum ikki í hesi syftu vórðu yvirtikin.

Takið verður nú at fáa nýggjar innlögur og búgva seg fakliga og umsitingarliga, so væl kann verða stýrt tí ið vit yvirtaka heilt ella bara umsitingarliga.

J. P. Davidsen, landsstýrismáður.

Ónsdagin, 12. mei var ein sögu- dagur hjá javnaðarflokkinum í Føroyum. Tá varð flokksins elsti limur, fyrsti javnaðarmaður í Føroyum, Jóan Petur á Sandi valdur til landsstýrismann.

Sum ungur maður fór hann til Danmarkar. Har var hann gripin av teirri socialistisku hugsjónini, ið breyt seg fram í øllum londum kring heimin.

Tað var tá á dögum ikki tespiligt at vera javnaðarmaður; ikki so sjáldan mátti maður, ið tók til orða fyri socialismu, fylking og reising av teirri kúg- aðu fjöldini, gjalda við at verða settur fastur, drivin í arbeids- loysi, út í hungur og hall. Men hetta ræddi ikki menn av Jóan Peters stoypi. Tvörtur móti. Tað dróg hann fram og hvesti stríðshugin.

Komin aftur til Føroyar sum útlærdur bakari — hann fekk arbeiði í Havn — kom hann sær á tal við arbeidsmenn, ið tá stóðu ófylktir. Hann bar við sær ta socialistisku, frisku og eggjandi vekingina, ið tók um seg í stórum í Danmark. Arbeidararnir lurtadu hugtiknir av tí nýggja bóðskapinum, og tað eydnaðist hesum unga socialist-

iska slóðaranum at fylkja arbeidsmenn í Havn at ganga í eitt hitt fyrsta arbeidsmanna- felagið í Føroyum, og hann gjórdist tess fyrsti formaður. Framúr gávaður og kundskaps- rikur stóð hann sum ein fattur og sterkur hövdingi — og setti seg óræddur á odda fyri arbeidaranna krøv. Tað bar saman til stríð. Arbeidsgevararnir vóru hvorki at høgga ella stinga. Henda »spilla« skuldi hvalast í føðingini, hildu teir, og odda- maðurin skuldi fyrst og fremst fáa at föla svidan.

Jóan Petur Davidsens stríð og vekingararbeiði fyri hina ófylktu fjöldina í Føroyum er ein bæði gleði- og sorgarsögutáttur arbeidsmanna. Gleði, tí tá líka- sum kveiktist hin fyrsta friger- ingarvónin fyri arbeidarafjöldina her á landi. Eini sorgartáttur, tí Jóan Petur, hövdingin, mátti kenna svidan av at verða gjórdur arbeidsleysur, tí hann hætli sær at ganga teim stóru imóti til frigeriing av arbeidarunum.

Jóan Petur varð veruliga drivin úr Havnini, gjórdur breiðleys- ur. Men hann varð ikki dripin, tí hann skaraði framúr, var sterkur sum eikin, toldi stormin. Hann doyði ikki í svólti.

Seigur og áhaldandi helt hann fram við sinum upplýsingarar- beiði frá sini heimbygd.

Nú er hann komin aftur til Havnar sum ráðharri, limur av Føroya fyrsta ministerium.

Allir sosialistar og frælslyntir arbeidsmenn og kvinnur takka honum, gleða seg yvir ta stóðu og uppgávu hann nú hevur vundið fram til fyri fjöldina, sum tað hevur verið hansara hjartasak at frigera og hjálpa fram til ljósari tíðir.

Vit ynskja honum hjartaliga til lukku sum fyrsti sosialistur í Føroyum og fyrsti javnaðar- manna ministari, ið er sprottin úr teirri føroysku arbeidara- fjöldini.

Ferðatællanin

hjá s.s. »Smiril« verður í fram- tíðini broytt soleiðis at skipið annanhvønn friggjadag fer fyrst á Vestmanna og annanhvønn fyrst á Miðvág.

Administratör.

Kartofler

Spisekartofler, Læggekartofler, Rødbeder, Gulerødder, leveres til billigste Dagspriser.

Københavns Kartoffelcentral, Aaboulevard 86, København N.

Havnar

Sjónleikarfelag

heldur eykaaðalfund hósdagin 20. mei kl. 8 s.p. í Sjónleikar- húsinum.

Dagsskrá: Biografmálið.

Limirnir biðjast móta.

Nevndin.